

Sygn.akt III AUa 737/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Teresa Suchcicka

Sędziowie Barbara Orechwa-Zawadzka

Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 marca 2021 r. w B.

sprawy z odwołania K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o podjęcie wypłaty emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy K. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 września 2020 r. sygn. akt V U 262/20

I. oddala apelację;

II. zasądza od K. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Barbara Orechwa-Zawadzka Teresa Suchcicka Bożena Szponar – Jarocka

Sygn. akt III AUa 737/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 marca 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał K. K. emeryturę od 1 stycznia 2020 r. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych i wyniosła 3.203,16 zł, a po waloryzacji od 1 marca uległa podwyższeniu do kwoty 3.317,19 zł. Zakład zawiesił wypłatę przedmiotowego świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, wskazując, że wnioskodawcy może być wypłacone tylko jedno świadczenie, tj. wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę. Jednocześnie organ wskazał, że od wysokości świadczenia nie zostały uwzględnione okresy, które przyjęto do emerytury wojskowej wypłacanej przez Wojskowe Biuro Emerytalne, tj. od 1 sierpnia 1968 r. do 15 czerwca 1987 r. (w tym zasadnicza służba wojskowa od 1 sierpnia 1968 r. do 16 września 1968 r.).

Powyższa decyzja została zaskarżona przez K. K. w części zawieszającej prawo do wypłaty emerytury z FUS.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 14 września 2020 r. oddalił odwołanie oraz zasądził od K. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ten ustalił, że K. K. nabył prawo do emerytury wojskowej od 1 lipca 1987 r. na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139 z późn.zm.). Na dzień zwolnienia ze służby wojskowej tj. 15 czerwca 1987 r. do wysługi emerytalnej został mu doliczony okres służby wojskowej od 1 sierpnia 1968 r. do 15 czerwca 1987 r. (w tym od 1 sierpnia 1968 r. do 16 września 1968 r. - zasadnicza służba wojskowa. Po zwolnieniu ze służby wojskowej do wysługi emerytalnej zostały zaliczone wnioskodawcy okresy zatrudnienia i ubezpieczenia: od 18 listopada 1987 r. do 23 listopada 1987 r., od 1 kwietnia 1988 r. do 11 czerwca 1992 r., od 20 stycznia 1994 r. do 24 kwietnia 1995 r., od 7 listopada 1996 r. do 30 listopada 1996 r., od 1 grudnia 1996 r. do 31 grudnia 1998 r., od 1 stycznia 1999 r. do 5 kwietnia 2005 r., od 9 kwietnia 2005 r. do 1 lutego 2006 r., od 4 lutego 2006 r. do 31 marca 2007 r., od 1 kwietnia 2007 r. do 31 maja 2007 r., od 2 czerwca 2007 r. do 7 czerwca 2007 r., od 9 czerwca 2007 r. do 12 czerwca 2007 r., od 16 czerwca 2007 r. do 20 czerwca 2007 r., od 23 czerwca 2007 r. do 5 września 2007 r., od 8 września 2007 r. do 11 lutego 2008 r., od 16 lutego 2008 r. do 14 października 2008 r., od 18 października 2008 r. do 22 października 2008 r., od 25 października 2008 r. do 18 marca 2009 r., od 21 marca 2009 r. do 31 marca 2010 r., od 1 kwietnia 2010 r. do 22 czerwca 2010 r. od 26 czerwca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r.

W dniu 15 stycznia 2020 r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeniowego. Organ rentowy obliczając wysokość świadczenia zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją nie uwzględnił okresów służby wojskowej od 1 sierpnia 1968 r. do 15 czerwca 1987 r., przyjęto natomiast wyżej wskazane okresy zatrudnienia i ubezpieczenia, które były uwzględnione również do emerytury wojskowej. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę przedmiotowego świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia.

Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Sąd podniósł, iż wypłata emerytury wnioskodawcy została zawieszona przez ZUS w oparciu o powyższy przepis. K. K. uprawniony jest, bowiem także do emerytury wojskowej i w związku z przysługuje mu wypłata jednego ze świadczeń - wyższego lub wybranego przez niego.

Odnosząc się do zarzutów zawartych w odwołaniu, należy wskazać, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, dokonał wykładni powyższego przepisu i uznał, że możliwe jest pobieranie przez ubezpieczonego dwóch świadczeń emerytalnych z systemu ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego. O wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia (określonego w art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach) decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu "cywilnego" stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby

wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75 %. Wspólnym, bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego.

W sytuacji wnioskodawcy taki wyjątek nie występuje, bowiem miał on możliwość włączenia okresów "cywilnego" stażu emerytalnego do algorytmu obliczenia wysokości emerytury wojskowej i z takiej możliwości skorzystał podnosząc podstawę wymiaru emerytury wojskowej do 75%.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł podstawie art. 98 i 99 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zasądając od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. 180 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, ustaloną na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył pełnomocnik K. K..

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, iż organ rentowy uprawniony był do zawieszenia wypłaty emerytury, do której prawo przyznano odwołującemu na podstawie decyzji z dnia 4 marca 2020 r. znak: ENP/15/001207530 z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, podczas gdy prawo do emerytury wojskowej w wysokości 75% podstawy emerytury ustalone zostało decyzją Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 12 stycznia 2011 r., zaś ubezpieczony kontynuował prace zawodową do dnia 30 września 2019 r., gdzie okres ten z przyczyn obiektywnych nie wpłynął na wysokość emerytury wojskowej. W oparciu o powyższe zarzuty wnosił o rozpoznanie postanowienia z dnia 1 września 2020 r. o oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania w całości i zmianę zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 4 marca 2020 r. poprzez niezawieszenie praw a do wypłaty świadczenia oraz o zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych, za obie instancje.

Skarżący nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu oraz podniósł, iż K. K. pierwotnie nabył uprawnienia do emerytury wojskowej, a następnie złożył wniosek o doliczenie do wysługi emerytalnej stażu pracy podjętej po przejściu na emeryturę wojskową, w wyniku czego przysługująca mu emerytura mundurowa osiągnęła maksymalną wartość 75 % podstawy wymiaru. Następnie skarżący kontynuował przez przeszło 8 lat dalsze zatrudnienie na podstawie umowy o pracę. Okres ten z uwagi na wcześniej osiągniętą maksymalną wysokość emerytury wojskowej (75% podstawy wymiaru) nie mógł zostać w żaden sposób wykorzystany przez skarżącego. Pobieranie składki emerytalno-rentowej służy zabezpieczeniu ubezpieczonego w świadczenie emerytalne wskutek uiszczonych składek. Skoro część okresu składowego zatrudnienia cywilnego (na podstawie umowy o pracę) nie może zostać wykorzystana w celu ustalenia lub podwyższenia wysokości mundurowego świadczenia emerytalnego, to okres ten winien być podstawą naliczenia świadczenia z Funduszu, co do którego w tym zakresie brak jest podstaw do zawieszenia jego wypłaty. Jest to zgodne z poczuciem sprawiedliwości, odpowiada postulatowi Parlamentu Europejskiego, powołanym w odwołaniu (pkt 21 Rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie planu na rzecz adekwatnych, bezpiecznych i stabilnych emerytur ((...)(...)) Dz.U.U.E.C.2016.55.43 Adekwatne, bezpieczne i stabilne emerytury P7_TA(2013)(...) (2016/C 055/06) (Dz.U. UE. C z 12 lutego 2016 r.) poprzez jego niezastosowanie polegające na: uwzględnieniu ścisłego powiązania świadczeń z tytułu emerytur z przepracowanymi latami i zapłaconymi składkami; . Zasada ta znajduje wyraz w braku normy wyłączającej obowiązek składkowy w okresie zatrudnienia będącego okresem składkowym nieistotnym dla świadczenia mundurowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy okazała się niezasadna, albowiem nie zawierała zarzutów, które mogłyby skutkować zmianą zaskarżonego wyroku bądź też jego uchyleniem i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie i dokonał jego subsumcji, a wyciągnięte wnioski

są zgodne z obowiązującym stanem prawnym. Sąd Apelacyjny podziela oceną prawną zaskarżonej decyzji dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny sprawy nie był sporny pomiędzy stronami i nie jest też kwestionowany przez skarżącego w apelacji. Wobec tego, Sąd Apelacyjny ustalenia poczynione przez Sąd I instancji przyjmuje za własne. Wynikało z nich, że K. K. nabył prawo do emerytury wojskowej od 1 lipca 1987 r. na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139 z późn.zm.). Na dzień zwolnienia ze służby wojskowej tj. 15 czerwca 1987 r. do wysługi emerytalnej został mu doliczony okres służby wojskowej od 1 sierpnia 1968 r. do 15 czerwca 1987 r. (w tym od 1 sierpnia 1968 r. do 16 września 1968 r. - zasadnicza służba wojskowa. Po zwolnieniu ze służby wojskowej do wysługi emerytalnej zostały zaliczone wnioskodawcy okresy zatrudnienia i ubezpieczenia: od 18 listopada 1987 r. do 23 listopada 1987 r., od 1 kwietnia 1988 r. do 11 czerwca 1992 r., od 20 stycznia 1994 r. do 24 kwietnia 1995 r., od 7 listopada 1996 r. do 30 listopada 1996 r., od 1 grudnia 1996 r. do 31 grudnia 1998 r., od 1 stycznia 1999 r. do 5 kwietnia 2005 r., od 9 kwietnia 2005 r. do 1 lutego 2006 r., od 4 lutego 2006 r. do 31 marca 2007 r., od 1 kwietnia 2007 r. do 31 maja 2007 r., od 2 czerwca 2007 r. do 7 czerwca 2007 r., od 9 czerwca 2007 r. do 12 czerwca 2007 r., od 16 czerwca 2007 r. do 20 czerwca 2007 r., od 23 czerwca 2007 r. do 5 września 2007 r., od 8 września 2007 r. do 11 lutego 2008 r., od 16 lutego 2008 r. do 14 października 2008 r., od 18 października 2008 r. do 22 października 2008 r., od 25 października 2008 r. do 18 marca 2009 r., od 21 marca 2009 r. do 31 marca 2010 r., od 1 kwietnia 2010 r. do 22 czerwca 2010 r. od 26 czerwca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. W dniu 15 stycznia 2020 r. odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeniowego. Organ rentowy obliczając wysokość świadczenia zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją nie uwzględnił okresów służby wojskowej od 1 sierpnia 1968 r. do 15 czerwca 1987 r., przyjęto natomiast wyżej wskazane okresy zatrudnienia i ubezpieczenia, które były uwzględnione również do emerytury wojskowej.

Wbrew twierdzeniom apelującego, Sąd Okręgowy trafnie określił istotę sporu w sprawie i nie było też potrzeby dopuszczania dowodu z opinii biegłego (wniosek złożony z ostrożności procesowej w dniu 1.09.2020 r. k. 58 a.s.).

Przedmiotem postępowania jest prawo ubezpieczonego do wypłaty zawieszony emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w sytuacji zbiegu tego świadczenia z emeryturą wojskową. Nie ulegało wątpliwości, że w polskim systemie zabezpieczenia społecznego zasadą jest pobieranie jednego świadczenia (wybranego lub wyższego). Stosownie do treści art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo do uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 53, zwanej dalej „ustawą emerytalną”), w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. W myśl art. 95 ust. 2 tej ustawy, przepis ust. 1 ustawy emerytalnej, stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub emerytura funkcjonariuszy została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art.18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, (...) Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Co do zasady więc w razie zbiegu uprawnień do emerytury z dwóch różnych systemów przysługuje tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Zasada ta ma również zastosowanie do przypadku nabycia prawa do emerytury wojskowej, albowiem art. 95 ust. 2 określający wyjątek od zasady pobierania jednego świadczenia emerytalnego odnosi się również do emerytur wojskowych. Wyłączenie zasady pobierania jednego świadczenia, przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dotyczy przypadku

obliczenia emerytury wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r. Sytuacja żołnierzy zawodowych, o których stanowi art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, jest odmienna, gdyż przy obliczaniu ich emerytury wojskowej nie podlegają uwzględnieniu żadne okresy składkowe i nieskładkowe ani przed rozpoczęcia służby (art. 16 ust. 1 tej ustawy), ani przypadające po jej zakończeniu (art. 14 ust. 1 tej ustawy). Wskutek rozdzielenia systemów ubezpieczeniowego i zaopatrzeniowego każdy z nich realizuje osobno zobowiązania wobec żołnierzy zawodowych, którzy służbę rozpoczęli po 1 stycznia 1999 r. W rezultacie osoba uprawniona do emerytury wojskowej obliczonej na podstawie art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, która spełnia jednocześnie warunki do emerytury z FUS ma prawo do pobierania obu tych świadczeń bez ograniczeń.

Kluczowe znaczenie miała zatem w sprawie wykładni użytego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrotu „emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a lub art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin” i rozstrzygnięcie, czy ma on znaczenie podmiotowe, czy też przedmiotowe - ukierunkowane na sposób jej obliczenia.

Interpretacji powyższego przepisu dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r. sygn. akt I UK 426/17, LEX nr 2610283. Sąd Najwyższy uznał za właściwy kierunek wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U z 2018 r. poz. 1076 ze zm.), z którego wynika, że użyte w ust. 2. tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, choć mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75 %. Wspólnym bowiem mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. O zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1076).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że artykuł 2 ustawy emerytalnej umożliwia emerytowanym żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom służb mundurowych nabycie prawa do emerytury z powszechnego systemu emerytalnego, po spełnieniu jego ustawowych przesłanek. W przypadku sprzężenia tego prawa nie tylko z wiekiem emerytalnym, ale także z posiadaniem wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych (przy emeryturze z systemu zdefiniowanego świadczenia), w stażu emerytalnym nie uwzględnia się okresów służby wojskowej oraz służby w formacjach „mundurowych”, jeżeli z tego tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w ustawach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych (art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej). Niezależnie od daty przyjęcia do służby (i niezależnie od rodzaju emerytury) emeryt wojskowy nie może mieć uwzględnionego okresu służby wojskowej w emeryturze z powszechnego systemu emerytalnego. W tym zakresie sytuacja żołnierzy przyjętych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i przed tym dniem ukształtowana jest jednakowo. Inaczej natomiast rzecz się przedstawia w aspekcie wpływu „cywilnych” okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych. Do wysługi emerytalnej żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., zalicza się (z urzędu) posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (art. 16 ust. 1 w związku z art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Okresy te uwzględnia się w ten sposób, że emerytura wojskowa wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę (a o 1,3 % za każdy następny rok i 0,7 % za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlega (na

wniosek) zwiększeniu - w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby - o 1,3 % podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75 % podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą (art. 14 ust. 1 - 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych. W konkluzji, żołnierz, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., może - w świadczeniu wojskowym - korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. nie ma takiego uprawnienia.

W wywodach poczynionych w powyższym wyroku Sąd Najwyższy zauważył również, że nie wszyscy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., mogą faktycznie zrealizować uprawnienie do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej. Wystarczy bowiem odpowiednio długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art.15 ust.2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust.4), aby - przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% (art. 18 ust. 1) (- „cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększały świadczenia. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Podobnie rzecz się ma w przypadku tego rodzaju okresów poprzedzających służbę, krótszych niż rok (art.15 ust. 1 pkt 2-4).

Zauważyć należy, że sprawa rozpoznawana przez Sąd Najwyższy dotyczyła ubezpieczonego - żołnierza, który po odbyciu 23 lat służby przeszedł na zaopatrzenie emerytalne (na poziomie 64% podstawy wymiaru, ale po uwzględnieniu zwiększenia z tytułu grupy inwalidzkiej osiągnął maksymalną wysokość świadczenia tylko z tytułu służby) pobierane z Wojskowego Biura Emerytalnego. Idąc tokiem rozumowania Sądu Najwyższego można stwierdzić, że warunkiem, który zadecydował (w tym konkretnym przypadku) o uprzywilejowaniu żołnierza (poprzez pobieranie równoległe dwóch świadczeń), był brak możliwości uwzględniania w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to określa jednocześnie krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą istotną cechą. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej. Do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że K. K. nie należy do żadnej z tych grup, bowiem w jego przypadku „cywilne” okresy ubezpieczenia zostały uwzględnione przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej i miały wpływ na jej wysokość.

W przypadku żołnierzy, którzy wstąpili do służby przed 1 stycznia 1999 r. nabycie przez nich emerytury oraz sposób jej obliczenia określa art. 14 i 15 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. Stosownie do treści 15 ust. 1 tej ustawy, emerytura dla żołnierza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby wojskowej i wzrasta o 2,6 % podstawy wymiaru - za każdy dalszy rok służby. Podstawa jej wymiaru może zostać podwyższona także o okresy pracy przed służbą, tj. 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych poprzedzających służbę (nie więcej jednak niż za trzy lata tych okresów), 1,3% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów składkowych ponad trzyletni okres składkowy, 0,7% podstawy wymiaru - za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę. Ponadto emerytura wojskowa podlega (na wniosek ubezpieczonego) zwiększeniu w wyniku doliczenia do wysługi emerytalnej okresów zatrudnienia po zwolnieniu ze służby - o 1,3 % podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia. Okresy

po zwolnieniu ze służby dolicza się do wysługi emerytalnej pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru (art. 14 ww. ustawy).

K. K. po zwolnieniu ze służby 15.06.1987 r. posiadał wysługę emerytalną (okres służby wojskowej) w wymiarze 18 lat, 10 miesięcy i 5 dni (k.10 akt emerytalnych wojskowych). Podstawa wymiaru emerytury odwołującego z tej wysługi lat wynosiła 52 %. Wojskowy organ rentowy doliczył do posiadanej dotychczas przez ubezpieczonego wysługi emerytalnej okresy zatrudnienia i ubezpieczenia po zakończeniu służby wojskowej w okresie od 18 listopada 1987 r. do 23 listopada 1987 r., od 1 kwietnia 1988 r. do 11 czerwca 1992 r., od 20 stycznia 1994 r. do 24 kwietnia 1995 r., od 7 listopada 1996 r. do 30 listopada 1996 r., od 1 grudnia 1996 r. do 31 grudnia 1998 r., od 1 stycznia 1999 r. do 5 kwietnia 2005 r., od 9 kwietnia 2005 r. do 1 lutego 2006 r., od 4 lutego 2006 r. do 31 marca 2007 r., od 1 kwietnia 2007 r. do 31 maja 2007 r., od 2 czerwca 2007 r. do 7 czerwca 2007 r., od 9 czerwca 2007 r. do 12 czerwca 2007 r., od 16 czerwca 2007 r. do 20 czerwca 2007 r., od 23 czerwca 2007 r. do 5 września 2007 r., od 8 września 2007 r. do 11 lutego 2008 r., od 16 lutego 2008 r. do 14 października 2008 r., od 18 października 2008 r. do 22 października 2008 r., od 25 października 2008 r. do 18 marca 2009 r., od 21 marca 2009 r. do 31 marca 2010 r., od 1 kwietnia 2010 r. do 22 czerwca 2010 r. od 26 czerwca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. (pismo Dyrektora (...) z 28.01.2020 r. - k. 23 akt ZUS).

Jak wynika z decyzji Dyrektora (...) w B. z 12.01.2011 r. (k. 502 akt emerytalnych wojskowych), po doliczeniu do wysługi emerytalnej odwołującego okresów zatrudnienia i ubezpieczenia po zwolnieniu ze służby wojskowej, zgodnie z wyżej wskazanymi przelicznikami, procentowy wymiar emerytury wojskowej odwołującego wzrósł do maksymalnej wysokości wynoszącej 75% (stosownie do treści art. 18 tej ustawy, kwota emerytury wojskowej nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury).

Powyższe potwierdza jednoznacznie, że okresy zatrudnienia odwołującego po zakończeniu przez niego służby wojskowej miały wpływ na wysokość emerytury wojskowej, bowiem bez uwzględnienia okresów składkowych „przepracowanych” po zwolnieniu ze służby wnioskodawca nie otrzymałby emerytury w wysokości 75% podstawy wymiaru. Sąd Okręgowy zatem trafnie stwierdził, iż emerytura wojskowa odwołującego nie została obliczana wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny, ale również o okresy składkowe (cywilne), które zwiększyły jej wysokość. Odwołujący miał możliwość uwzględnienia w emeryturze wojskowej okresu „cywilnego” stażu emerytalnego i możliwość ta w jego przypadku została wykorzystana. Skoro odwołujący faktycznie zrealizował uprawnienie do wykorzystania „cywilnego” stażu emerytalnego, to nie można go tak samo traktować jak żołnierzy powołanych do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. i niektórych żołnierzy pozostających w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., którzy nie mają możliwości doliczenia do emerytury mundurowej jakichkolwiek „cywilnych” okresów zatrudnienia i w rezultacie przysługuje im prawo do pobierania dwóch świadczeń.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w przypadku odwołującego nie doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady równego traktowania obywateli wyrażonej w art. 32 Konstytucji RP oraz zasady proporcjonalności, o której mowa w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 1 Protokołu Nr (...), sporządzonej 4 listopada 1950 r. w R.. Zasada wypłacania tylko jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego (art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej) stanowi wyraz obowiązującej w prawie ubezpieczeń społecznych zasady solidarności ryzyka i nie jest sprzeczna z konstytucyjną zasadą równości (art. 32 Konstytucji RP). Zasadę równości w odniesieniu do oceny norm prawnych należy rozumieć jako nakaz nadawania im takich treści, by kształtowały one w jednakowy (podobny) sposób sytuację prawną podmiotów jednakowych lub podobnych. Trybunał Konstytucyjny uznaje, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relevantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 kwietnia 2002 r., P 5/01, OTK-A 2002 nr 3, poz. 28). Kryterium różnicowania w traktowaniu winno pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, waga interesu, któremu różnicowanie ma służyć, winna pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku różnicowania a ponadto kryterium różnicowania ma pozostawać w związku z innymi wartościami, zasadami lub normami konstytucyjnymi uzasadniającymi odmienne traktowanie określonych podmiotów. Za uzasadnienie dyferencjacji sytuacji prawnej podmiotów uznaje się zasady sprawiedliwości społecznej. Normy prawne zawarte w ustawie emerytalnej należą do prawa socjalnego, które oparte jest na specyficznych

zasadach, wśród których należy podkreślić zasadę solidarności społecznej, która uzasadnia - pozostając w opozycji do zasady wzajemności (eksponowanej np. w prawie cywilnym) - brak pełnej proporcjonalności między składką a świadczeniem (por. D.E. Lach (w:) Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, pod redakcją B. Gudowskiej i J. Strusińskiej-Żukowskiej, Warszawa 2011 s. 15-17). Podobnie Sąd Najwyższy w cytowanym wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r. wskazał, że z konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez różnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej. Równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium różnicowania, które jednakże musi pozostawać w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji, wagą interesu, któremu różnicowanie ma służyć i w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostają naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania oraz z innymi wartościami, zasadami, czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych.

Skarżący wskazuje na naruszenie zasady równego traktowania obywateli (art. 32 Konstytucji RP) i dyskryminację osób pozostających w służbie przed dniem 1 stycznia 1999 r. i pobierających emeryturę wojskową, bez możliwości pobierania emerytury powszechnej z ZUS w stosunku do żołnierzy, którzy posiadają możliwość pobierania świadczeń emerytalnych z dwóch systemów. Odnosząc się do tych twierdzeń powtórzyć należy, iż kryterium, które zadecydowało o możliwości pobierania dwóch emerytur przez żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r. (jak i tych, którzy pozostawali w służbie przed 1 stycznia 1999 r.), to brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednoznacznie określa krąg podmiotów charakteryzujących się tą samą cechą relewantną. Skoro odwołującemu doliczono do wojskowej emerytury okresy „cywilnego” zatrudnienia to nie można zaliczyć go do tego kręgu. Dlatego nie można przyjąć, iż są to podmioty podobne, posiadające wspólną cechę istotną (relewantną), a tylko takie osoby powinny być traktowane równo. Różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej nie narusza zasady równego traktowania. Odnosząc się do twierdzeń apelującego o braku ekwiwalentności zwiększenia emerytury wojskowej wskutek doliczenia „cywilnych okresów” w porównaniu do wysokości uiszczonych składek na ubezpieczenie powszechne, należy za Sądem Najwyższym (wyrok z 24.01.2019 r. I UK 426/17) podkreślić, że jeśli emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści, jaką przynosi zwiększenie emerytury.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można zgodzić się z twierdzeniem o dyskryminującym traktowaniu żołnierzy uprawnionych do wypłaty jedynie jednego świadczenia, tj. emerytury wojskowej. Należy zaznaczyć, że jest to grupa zawodowa i tak znacznie bardziej uprzywilejowana względem pobierających świadczenia z powszechnego systemu ubezpieczenia, ze względu na preferencyjne warunki nabywania i obliczania wysokości świadczeń.

W rezultacie, Sąd I instancji prawidłowo uznał, że w stosunku do K. K. zastosowanie ma zasada wypłacania jednego świadczenia (art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FU), bowiem nie podlega on wyjątkowi, o którym mowa w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej. Odwołujący może pobierać tylko jedno świadczenie emerytalne (emerytura wojskowa), mimo, że spełnił również warunki do nabycia emerytury powszechnej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję, Sąd Apelacyjny orzekł, zgodnie z art. 98 ust. 1 w zw. z art. 99 k.p.c., § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – punkt II sentencji wyroku.

Barbara Orechwa – Zawadzka Teresa Suchcicka Bożena Szponar-Jarocka